

“ ”

Ingurumenean ere enpresa txikiok gure norabidea jarri behar dugu

Aiala Zubietta Bertiz

Ingurumenaren eta jasangarritasunaren inguruan aholkularitza eskaintzen duen Isladak kooperatibako kidea da Aiala Zubietta Bertiz. Berriki, formazioa eskaini die ekonomia eraldatzaileko kooperatiba eta proiektuei, Beterri Saretuz ekimenak Usurbilgo Lanbide Eskolan antolatuta, enpresen iraunkortasunean ingurumenak duen garrantziaz jabetzeko: “Garrantzitsua da enpresa edo erakunde moduan ingurumen politika bat izatea”, esan digu.

 URKO APAOLAZA AVILA DANI BLANCO

Hernaniko Iturola Elkarlan Sorgunean elkartu gara Aiala Zubietarekin. Han du egoitza Isladak kooperatibak, eta han egin ohi du lana egunerokoan, Eider Larrañaga eta Susana Torregaray lankideekin batera. “Isladak pandemia garaian sortu zuten Susanak eta Eiderrek, eta gero ni sartu nintzen. Argi genuen beste pertsona batzuekin elkarbanatzeko espazio bat izan nahi genuela; gure ustetan hori baita gizarte jasangarriagoa egiteko bidea, eta hori da kooperatiba honen filosofia”.

Aholkularitza lana egin ohi dute, batez ere administrazioarentzat, baina baita enpresei bideratua ere: “Enpresa askok ingurumen kudeaketa sistemak

eskatzen dizkigute, edo ISO estandarrak ezartzea. Beste askok lege betekizunak dituzte eta horretan laguntzen diegu”. Baina horretan bakarrik ez, legeek jasotzen ez dituzten aparteko beste neurri batzuen inguruan hausnartzeko bidea ere ematen diete: “Enpresetan egunerokoan gauza asko egin daitezke ingurumenari dagokionean. Haiekin pixka bat hitz egiten hasi orduko ideia pila bat ateratzen dira”.

Beterri Saretuz ekimenak antolatutako formazioan ere ideia mordoa aterako zen. Baina zein izan da saio horren helburua?

Azken urteetan berdintasuna, euskara, gardentasuna eta beste hainbat gai

garrantzitsu landu izan da enpresetan, eta orain ematen du ingurumena “modan” dagoela, energiari guztiz lotuta. Baina energiaren harago badaude beste arlo asko landu daitezkeenak, horretaz aritu gara. Ekosistemek enpresa eta pertsona bezala egiten diguten ekarpena zehazten saiatu gara batez ere. Airearen kalitatea, uraren kutsadura, biodibertsitatearen galera... hori guztia lantokitik kanpo balego bezala ikusi ohi dugu, baina berdin-berdin jasaten dugu: gure osasunean eta ingurumenaren osasunean eragiten dute. Trantsizio energetikoaz eta klima aldaketaz ere aritu gara, noski, baita ekonomia zirkularraz ere; modako hitz bihurtu diren arren, betidanik landu izan ditugu.

Askotan, kontzeptu horiek bihurritu eta egungo ekonomia ereduak justifikatzeko erabili ohi dira.

Eredu horren barruan gauza asko kontrajartzen dira: badirudi trantsizio horrek ez diola ingurumenari kalterik egingo, guk emaitzak bakarrik ikusten ditugulako, baina prozesu osoa ikusiz gero konturatuko gara kalteak hor jarraitzen duela. Hitzak eta kontzeptuak Europatik etortzen zaizkigu bueltan, eta bakoitzak bere modura ulertzen ditu; zentzu desberdina ematen zaie eta nobere interesen arabera erabiltzen dira. Horri buruz ere hausnartzen saiatu gara formazio saioan.

Kutsaduraz hitz egitean enpresa handiak datozkigu burura.

“ ”

Beste arlo askotan bezala, ingurumenen ere prebentzioa da eman beharreko lehenengo pausoa

Erantzunkidetasunaz solastatu dezakegu nahi izanez gero, eta hor handiek noski badutela zeresana, baina txikiok ere egin ditzakegu gauza asko. Imajina ezazu zure etxea dela enpresa -zeren eta zer-

bitzuetan lan egiten dugunok antzeko baldintzak ditugu etxean eta lantokian-, zer egin? Hondakinak nola kudeatzen diren, erosketak noiz eta nola egiten diren, kontsumitzen ditugun produktuak nola ekoiztu diren... hori guztia ikusi beharko genuke. “Erosketa berdea” deitzen zaion ideia dago hor: agian guk bakarrik, txikiak izanda, ezin dugu hornitzaileengan eragin ingurumen irizpideak bete ditzaten, baina enpresa txiki asko elkartuta errazagoa izan daiteke; gainera, gure ohi-turak aldatu ditzakegu eta filosofia hori txertatu egiten ditugun erosketetan.

Eta nola jakin daiteke produktu baten bizitza ziklo osoan zer egiten den?

Egia da batzuetan zaila izaten dela, informazio eta ezagutza falta dagoelako. Baina logika apur bat erabiltzeak laguntzen du: plastikoa baino material jasangarriagoko produktuak erostea, adibidez; eta nik Hernanin egiten badut lan, produktu hori Hernanin egina dagoen ikustea. Hornitzaileek zigiluak izaten dituzte produktua nola ekoitzi den adierazi eta ingurumenari ez zaiola kalterik egin ziurtatzeko. Ziurtagiri mordoa dago! Lehengai nondik datorren, gertuko ote den, ontzietan sartu gabe soltean erosi daitekeen... Etxean bezala, enpresan ere kontuak egin behar dituzu.

Ekonomikoki bideragarria ote den, horri ere begiratzen dio estu dabilenak.

Gaur egun, ekologikoak, tokikoak eta jasangarriak diren produktuak ez dira kobentzionalak baino garestiago. Baliteke lehengai batzuetan diferentziak egotea prezioetan, baina beste askotan ez. Adibidez, bulegoko materialari erreparatzen badiogu, paper birziklatua izan edo ez, alderik ez dago, eta gauza bera gertatzen da boligrafo birziklatuen kasuan.

Buruan sartu digute ekologikoa edo tokikoa izateagatik garestiagoa izan behar duela, ideia zaharretan oinarrituta, baina gaur egun ez du zertan horrela izan. Inbertsioa ere bada hein batean, halako produktu batek gehiago iraungo baitu seguruenik. Gainera, jasangarritasunaz hitz egitean ez gara ingurumenaz soilik ari... Agian gehiago ordaintzen duzu, baina hori sortu duen pertsonak baldintza duinagoak izango ditu, eta tokiko ekonomia ere indartuko duzu.

Trantsizio energetikoa egiteko berriztagarriak ari dira bultzatzen erakundeetatik. Baina energia sortzen hasi aurretik zein pauso eman beharko lukete enpresa batean?

Beste arlo askotan bezala, ingurumeneari ere prebentzioa da lehenengo pausoa. Energia eraikinetako argiteriarekin eta berogailuekin lotzen ditugu beti, baina inportantea da enpresa bakoitzak ikustea non kontsumitzen duen gehien; zeren eta energia gastatzea ez da bonbilla bat piztea bakarrik. Guk udalerrien energia kontsumoak aztertu ditugunean, ikusi izan dugu garraioan joaten dela kontsumo zati handiena, ez bada herri oso industrial behintzat; pertsonok egiten ditugun bidaiak horiek guztiak herri baten energia kontsumo osoaren

BIRA PRODUKZIOAK

Usurbilgo lanbide eskolan formazio saioa eskaini zien Aiala Zubietak Beterrri Saretuz ekimeneko proiektu komunitarioetako kideei. Ingurumenak enpresen iraunkortasunean duen garrantziaz hausnartzeaz gain, partaide bakoitzak bere erakundera etxeko lan batzuk eraman zituen.

“ ”

Ohitura aldaketak sustatu behar dira, eta garraioarekin ongi ikusten da hori: nola joaten gara lanera?

erdia baino gehiago suposatzen dute askotan. Bada, goazen ikustera enpresa barruan zer gertatzen den. Seguruenik garraioak pisu handia izango du, baina energia asko kontsumitu daiteke makineriarekin, ordenagailuekin, argiterian, eraikina isolatua dagoen moduan... Energia eraginkortasunez erabili behar da, eta pauso pila bat eman daitezke sortzen hasi aurretik.

Lanaren antolaketan, esaterako? Pandemiarekin telelana iritsi zitzaigun.

Hor ere badaude kontraesanak. Telelana joan-etorriak murriztu ditzake enpresa batean, baina zer ari da gertatzen? Egun batzuetan batzuk eta hurrengoan besteak, argiak, berogailuak eta zerbitzariak piztuta egoten direla bulegoetan aste osoan, eta etxeetan ere dena piztuta. Oreak bilatu behar da: zer da hobe, bilera bat telematikoki egitea, edo bilera horretara auto konpartituan joatea? Eta kezka bera sor liteke eguzki plakekin.

Energia berriztagarria sortzen dute, bai, baina hemendik hogeita hamar urte barru zer egingo dugu horiekin? Nola kudeatuko ditugu hondakin moduan?

Baina badira ikuspegi integralarekin sortu diren energia berriztagarrien komunitateak, Hernanin gaude eta Hernani Burujabe izan daiteke adibide bat...

Jakina, ez da gauza bera etxe bakoitzak bere plaka edukitzea, edo teilatuan egindako instalazio fotovoltaiakoa komunitate oso batek erabiltzea. Komunitate hori energiari haragoko beste eremuetara zabaltzea da eredu horren helburua eta gakoa, elikadurara edo mugikortasunera, adibidez.

Soluzio teknologikoez hari gara, baina langileen artean konfortaz ere hitz egin beharko litzateke?

Ohitura aldaketak sustatu behar dira, eta garraioarekin ongi ikusten da hori: nola joaten gara lanera? Garrantzitsua da erakunde moduan ingurumen politika bat edukitzea eta helburu batzuk adostea, behin horiek jakinda errazagoa delako ekintzak aurrera eramatea. Kalefakzioa 22 gradutara jarri beharrean 19 gradutara jarriko dugu? Errazagoa da hori erabakitzea helburu batzuk adosten badira. Enpresa txikietan egunez egun joaten gara, eta zaila izaten da.

Mercedes-Benzen errazago implementatuko lituzkete horrelako neurriak...

ERAKIDE

**Praktika onak
sustatzeko tresna**

Enpresetan erantzunkidetasun soziala zabaldu eta praktikan jartzeko sortu zen Erakide tresna, Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatua. Elhuyar Fundazioak, eta Emun, Aztiker eta Farapi aholkularitza kooperatibek enpresetan egiten duten diagnostikoari, ingurumen ikuspegia ere eman dio orain Isladak-ek. “Ekologiaren inguruan galdera batzuk egiten ziren, baina oso azalekoak ziren, eta guri proposatu ziguten horri buelta bat ematea”, azaldu digu Aiala Zubietak.

“Beste galdera batzuk txertatu ditugu, enpresei pentsatuarazi eta ideia berriak emateko. Aldi berean, lau erakunde horiek formatu ditugu, beraiek ere jakin dezaten zer eta nola galdetu”. Orain, enpresetan ingurumen arloan ere “praktika onak” sustatzeko adibideak bilatzen ari dira, beste arlo batzuetan egiten den bezalaxe.

Errazago ez dakit, baina seguruenik baliabide gehiago izango dituzte ingurumen ekintzak aurrera eramateko. Hala ere, ingurumenaren arloan enpresa txikiok ere gure norabidea jarri behar dugu.

Trantsizio digitala aukera bezala saldu digute, baina “lainoa” asko kontsumitzen duten superordenagailuetan dago. Harrapatuta gaude?

Aurrekoan irakurri nuen bitcoindun trantsakzio baten karbono aztarna Visarekin 1,65 milioi trantsakzio egitea bezala zela, eta 64 mezu elektronikoko bidaltzea autoz kilometro bat egitea bezala. Dena denez fikziozkoa, ez duzu ukitzen, ez duzu ikusten... Orain asko ari dira hitz egiten digitalizazio berdeaz, baina horretaz hausnartu beharra dago. Teknologia ongi dago, baina neurri batean.

Ekonomia eraldatzailean interkooperazioa garrantzitsua

“ ”

Teilatuak baliatzen ari gara eguzki plakak jartzeko... Eta zergatik ez ditugu teilatu berdeak egiten?

da, ingurumen jasangarritasuna bermatzeko ere balio dezake kooperatiben arteko elkarlanak?

Lehenik eta behin, ondokoagatik ikasteko balio dezake, eta ondokoak modu jasangarriagoan egiten badu, zurrera ekartzeko. Lehen aipatu ditugun energia komunitate horiek sortu daitezke lantokiaren eremuan, asko aurreztu daiteke eta ekonomikoki ere bideragarriagoa da; edo aliantzak egin hondakinak jasotzeko... Saretze horrek beti ekartzen ditu onurak.

Lantokia pabiloi grisetan izan ohi dugu askotan. Lan mundua natura dagoen tokira hurbildu beharko litzateke? Edo alderantziz?

Nik uste errazagoa dela natura lantokira ekartzea. Nahikoa min egin diogu jadanik naturari eta hobe da hiritartuta

dauden eremuetan txertatzea. European irtenbide asko ari dira lantzen. Adibidez, teilatuak baliatzen ari gara eguzki plakak jartzeko... eta zergatik ez ditugu teilatu berdeak egiten? Teknikoki zailtasunak ditu, baina eraikina isolatzeko, gutxiago kontsumitzeko eta korridore berdeak sortzeko balio dute halakoek.

Bestalde, industriaguneetan berdeguneak daude ikusten ditugun moduan, zergatik ez ditugu lorategi gehiago sortzen? Goazen hori guztia zaintzera lan eremuak naturalago egiteko. Konektibitatearentzako ere onuragarria da zementuzko eremuak berdetzea, askotan barrera izugarria baikara animalia eta landare espezie askorentzat.

Klima larrialdia CO2 isuriekin lotzen da, baina garbi dago biodibertsitatearen galerak ere baduela garrantzia.

Klima aldaketan bi aldagai daude. Arintzea da lehena, hau da, ahalik eta berotegi efektuko gas gutxien isurtzeko neurriak hartzea, Kiotoko protokolutik hasita egin nahian dabiltzana. Eta bestea egokitzea da. Klima aldaketa hemen dago, eta horri egokitzeko zer egingo dugu? Bada, lanean ere zer egingo dugun pentsatu beharko genuke. Naturan oinarrituriko konponbideak sartzen dira azken aldagai honetan. Biodibertsitatea zaintzen badugu gure osasuna ere zainduko dugu. ●